

Література:

1. Дяченко В. С. Проблеми гарантування і захисту прав пацієнтів у сучасній Україні: державно-управлінські і правові аспекти / В. С. Дяченко // Наукові праці МАУП. – 2012. – Вип. 2 (33). – С. 109–113.
2. Фурдичко Л. О. Соціальна політика у сфері освіти та охорони здоров'я України / Л. О. Фурдичко, Л. Є. Фурдичко // Науковий вісник НЛТУ України . – 2010. – Вип. 20.13. – С. 357–361.
3. Левчук Н. М. Проблеми фінансування охорони здоров'я в Україні [Електронний ресурс] / Н. М. Левчук // Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8931/07Levchuk.pdf?sequence>.
4. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/docs/2.pdf>.
5. Доручення Президента України щодо поліпшення стану реалізації Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15473.html>.
6. Країни із найбільшими витратами на медичне обслуговування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rate1.com.ua/ua/suspilstvo/>.
7. Устінов О. В. Стратегія формування здоров'я населення: європейський підхід до українських реалій / О. В. Устінов // Український медичний часопис. – Електронна публікація. – 2011. – 29 грудня. – Режим доступу: <http://www.umj.com.ua/article/24046/strategiya-formuvannya-zdorov-ya-naselennya-yeuropejskij-pidxid-do-ukrainskix-realij>.

Шаварина М. П.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ

Втілення в життя навіть найдосконалішої програми може гальмуватися неузгодженням її політичних напрямів і задекларованого характеру державної соціальної політики, її складових.

Конституції більшості країн світу проголошують соціальні права своїх громадян та обов'язки держави щодо їх забезпечення. У Конституції України соціально-гуманітарне спрямування мають 12 статей, але найважливішою, зокрема стосовно гарантії соціального захисту, є ст. 46. Механізми реалізації соціального розвитку держави, поліпшення життя його населення відображені у численних законах, прийнятих Верховною Радою України та затверджених Президентом України, постановах та декретах Кабінету Міністрів України.

Для подальшого функціонування цих законів і постанов необхідне лише їх організаційне впровадження, фінансове забезпечення та законопослушність населення [1, с. 8].

Деякі базові соціальні заходи як усередині країни, так і за її межами, регламентуються різноманітними міжнародними угодами та конвенціями. Так,

міжнародними угодами вважаються конвенції ООН, але для легітимізації їхній зміст потрібно узгодити не лише з Конституцією України, а й з чинним законодавством про місцеве самоврядування.

На формування та здійснення соціальних програм помітно впливають міжнародні торговельні угоди. Міжнародну інтеграцію соціальної взаємодії чітко видно в останні роки на теренах об'єднаної Європи: це і вирішення питань міграції вільної робочої сили, і повна спеціалізація конкретних технологій виробництва товарів.

Механізми функціонування проголошених конституціями та хартіями основних положень соціальної політики роз'яснюють законодавчі акти. Не завжди законодавцю вдається точно пояснити певні права та правові титули об'єктів суспільства на відповідні форми послуг, що може спричинити дуалізм в їхньому трактуванні і, як наслідок, не завжди справедливе надання. Виконання законодавчих актів забезпечується фінансовим обґрунтуванням.

Соціальні програми започатковуються та виконуються на різних рівнях (як на загальнодержавному, так і на рівні провінцій, кантонів, штатів, земель, областей тощо) міжнародними політичними інститутами, які діють у просторі законодавчої влади. Надзвичайно важливою є розробка механізмів формування та витрат коштів, необхідних для нормального функціонування соціальних програм і заходів. Це, як правило, робиться шляхом укладання угод між окремими юрисдикціями. Такі угоди можуть передбачати заходи, спрямовані на формування та надходження коштів, їхніх обсягів і видатків на конкретні соціальні статті. При цьому слід враховувати національні особливості надання соціальних послуг [2, с. 39].

Виконання будь-яких соціальних програм вимагає відповідних фінансових ресурсів, яких за сучасного стану національної економіки не вистачає. Проблема полягає навіть не у кількості цих ресурсів, а в умінні правильно розпоряджатися ними. Це і є головним завданням фінансового забезпечення програм і заходів соціальної політики України.

Водночас обсяг коштів, котрі спрямовуються на соціальний захист населення, залежить від фінансових можливостей держави, які визначаються за обсягом ВВП та науково-обґрунтованим обсягом фонду споживання. Здійснюючи соціальні виплати, держава дотримується визначених параметрів.

Найважливішою формою фінансового забезпечення соціального захисту населення є бюджетне фінансування, суть якого полягає в організації грошових відносин, які виникають між державою, з одного боку, і юридичними та фізичними особами, з іншого, з метою спрямування та використання грошових коштів централізованого фонду держави на підвищення рівня життя, задоволення суспільних потреб і забезпечення інших державних заходів щодо соціального захисту.

Відповідно до чинного законодавства за рахунок бюджетних коштів фінансуються такі групи видатків:

- соціальний захист пенсіонерів;
- соціальний захист ветеранів війни та праці;
- соціальний захист сім'ї, дітей та молоді;
- соціальний захист безробітних;
- допомога у вирішенні житлового питання;
- соціальний захист інших категорій населення;
- дослідження і розробки у сфері соціального захисту;
- інша діяльність у сфері соціального захисту.

Другою важливою формою фінансування є страхова. Особливістю страхової форми є те, що державні цільові фонди такого виду формуються страховим методом за рахунок обов'язкових і необов'язкових страхових внесків. Ця форма доповнює бюджетну й охоплює Пенсійний фонд України, Фонд загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття, Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Функціонування державних соціальних фондів базується на принципах страхування і охоплює усіх юридичних та фізичних осіб.

Третьою формою є благодійна, пов'язана з існуванням добродійних фондів, які функціонують на засадах спонсорства та добродійності.

До четвертої форми відносять комерційну, яка пов'язана з існуванням комерційних структур і забезпечується за рахунок коштів суб'єктів господарювання [3, с. 40].

Отже, система соціального захисту залежить від національного фактора, оскільки на сучасному етапі Україна перебуває на етапі становлення ринкової економіки, намагаючись створити її соціально-орієнтованою. Метою цього етапу є економічне зростання, збалансованість між суспільною інтеграцією та соціальною мобільністю. А це можливо лише при втручанні держави у соціальну сферу з метою оптимізації фінансових ресурсів в інтересах підвищення рівня добробуту суспільства.

Література:

1. Черняк В. К. Концептуальні засади ефективної соціальної політики в Україні / В. К. Черняк // Економіка і управління. – 2012. – №1. – С. 7–17.
2. Савченко В. Шляхи оптимізації забезпечення соціального захисту населення держави і регіону / В. Савченко // Соціальний захист. – 2013. – №1. – С. 37–45.
3. Удовиченко В. Пошук оптимальної моделі соціально-економічного розвитку України / В. Удовиченко // Регіональна економіка. – 2012. – №4. – С. 35–42.